

שער היחוד והאמונה

פ

מ"מ הגהות
והערות קצרות
שסט

כמאמר אלי' (הקדמת
ת"ז).

פרק ז והנה שם אלהים הוא שם מדת הנבורה והצמצום ולכן הוא גם כן בנמיטריא הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה המהוה ומחיה העולם ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע ושם אלהים זה הוא מגן ונרתק לשם הוי"ה להעלים האור והחיות הנמשך משם הוי"ה ומתוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים ויבטלו במציאות והרי בחי' גבורה זו וצמצום הזה הוא גם כן בחי' חסד שהעולם יבנה בו וזו היא בחי' גבורה הכלולה בחסד והנה מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין דאיהו וגרמוהי חד שהן מדותיו כי מאחר שהן ביחוד גמור עמו לכן הן מתייחדות זו בזו וכלולות זו מזו כמאמר אליהו ואנת הוא

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים כמאמר אלי': הקדמת תיקוני זהר'.	לקוטי פירושים
(1 יז, א.)	אלקים . . בגימטריא הטבע: פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ר"ח שער האהבה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). וראה שם שער האהבה ספ"א ד"ה וכדי להבין (נב, ד). ובש"ה משמע קצת שכן הוא בזהר (פט, א: ד איתא בזהר. קפט, רע"א: כמרומו בזהר. שח, ב). שו"ת חכם צבי סי"ח.

(מסרי"ח מלוקטס ז"ב ע' צג הערה 76. לקו"ש ז"כ ע' 36 הערה 40)

והרי בחי' גבורה זו וצמצום הזה: משא"כ דח"א ספ"ו.

(שיעורים בספר התניא ע' 814 הערה 3)

וזו היא בחי' גבורה הכלולה בחסד: וכמו גשמי ברכה – טיפין טיפין, משא"כ כשארובות השמים נפתחות; המסתכל בשמש שלא ע"י זכוכית שחורה עיניו כהות.

(שם ע' 816 הערה 6)

בזה בא להוסיף עיקר חסד לגמרי, ובמילא גם לתרץ קושיא גדולה (שכנראה מרוב "פשיטותה" אין שמים לב על זה כלל!!), והיא: הרי המדובר במדותיו של א"ס, וא"כ כמו שמדת החסד הוא התפשטות לאין קץ – כדלעיל פ"ד – כן צ"ל מדת הגבורה צמצום לאין קץ, העולם בתכלית. ולכן לכאורה צ"ל לא רק נבראים לאין קץ (מצד החסד), אלא גם שהעולם יהי' לאין קץ ח"ו (ובלשון פל"ו) שאין תחתון למטה הימנו בענין הסתר האור כו', ועפ"ז, רק מדרי' הכי תחתונה דעוה"ז החומרי (שאין תחתון הימנה) הי' צ"ל נברא (וגם בזה שייך מספר אין קץ). אבל ע"פ המשל דמגן ונרתק השמש (דהשמש לא רק פועל ע"י הנרתק, אלא גם מאיר – דוגמת עצמו, שהוא מאור – ואפילו נראה ע"י הנרתק וכו'), וע"פ הביאור דכוונת העולם הוא לא רק העולם, אלא גם שלא יבטלו הנבראים ממציותם – הרי בכל דרגא שבנבראים ומציות שלה – מרכ"ד עד סוכ"ד – (שהן אין קץ, מצד החסד) כלולה בה גבורה שלא תבטל ממציותה.

וזהו ג"כ ב' הענינים (1) דגבורה זו הוא ג"כ חסד [לא העולם לבד, כי אם שתהי' מציאות], (2) דגבורה זו כוללה בחסד [הבריאה דכל דרגא ונברא באופן דטיפין כו'].

וכמו הגומה דבה יוצאת טפת הגשם – ששוללת ארובות השמים, וביחוד עם זה היא ג"כ נקב ופתיחה. וכן זכוכית השחורה שוללת דורכזיכטיקייט דשאר זכוכית, וביחוד עם זה היא ג"כ לאזט דורך אור (חלש) דהשמש.

(שם ע' 815 הערה 6)

מהתכללות המדות זו בזו נראה לעין דאיהו וגרמוהי חד: מה שהקשה שהרי גם באדם מצינו התכללות

שער היחוד והאמונה

וז"ש (דברים ד' לט').
שבשמים - עוד (ס"פ
הנ"ל). טפל כמרז"ל
(קדושין ו'. נזכר
בהקדמת לק"א). וז"ש
(תילים קמו' ב').

הקשיר לון ומיחד לון וכו' ובר מינך לית יחודא
בעילאי כו' וז"ש והשבות אל לבבך כי ה' הוא
האלהים פירוש יששני שמות אלו הם אחד ממש
שגם שם אלהים המצמצם ומעלים האור הוא בחי'
חסד כמו שם הוי"ה משום שמדותיו של הקדוש
ברוך הוא מתיחדות עמו ביחוד גמור והוא
ושמו אחד שמדותיו הן שמותיו ואם כן ממילא
תרע שבשמים ממועל ועל הארץ מתחת אין עוד
פי' שגם הארץ החומרית שנראית יש גמור לעין
כל היא אין ואפס ממש לגבי הקדוש ברוך הוא
כי שם אלהים אינו מעלים ומצמצם אלא לתחתונים
ולא לגבי הקב"ה מאחר שהוא ושמו אלהים אחד
ולכן גם הארץ ומתחת לארץ הן אין ואפס ממש
לגבי הקב"ה ואינן נקראות בשם כלל אפילו בשם
עוד שהוא לשון טפל כמאמר רז"ל יהודה ועוד
לקרא וכגוף שהוא טפל לנשמה וחיות שבתוכו
וּז"ש אהללה ה' בחיי אזמרה לאלהי בעודי
שהחיים נמשכים משם הוי"ה והעוד שהוא הגוף
הטפל משם אלהים לפי שהנשמה אינה מהוה

פנ

לקוטי פירושים

המדות זב"ז - י"ל דהתכללות המדות ויחודן זב"ז
אפשר בשני אופנים: א) מפני חלישותן (ע"י השפעת
המוחין וכיו"ב) נותנין מקום גם למדה הפכית -
ובכלל זהו מדות דתיקון, רך כקנה, מדות הגלויים
שבאדם בעל שכל. ב) אף שהן בתוקפן, אבל ע"י
הארת כח נעלה ביותר מתבטלין ממציא ותן ובמילא

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

וז"ש: דברים ד' לט'.
שבשמים - עוד: סוף פסוק הנ"ל.
טפל כמרז"ל: קדושין ו, א. נזכר בהקדמת
לקוטי אמרים.
וז"ש: תילים קמו' ב'.

יכולים להיות מדות הפכיות ביחד - ובכלל זהו מדות כמו שהם בעקודים, מדות שבעצם הנפש.

ונתבאר כ"ז בארוכה בתורת חיים בראשית - השני, וראה ג"כ בס' בד קודש פ"ד.

והנה ב' אופנים אלו נמצאים הן למעלה הן באדם, אבל חילוק הכללי בין למעלה ולמטה הוא, דלמעלה
התכללות המדות הוא מפני הארת אור עליון או א"ס שבחכמה (ראה תו"ח שם פל"ד), כי אין חלישות למעלה,
זאת, שנק' מדות דתיקון רכים הוא בערך מדות דתהו. וזהו פי' מ"ש בשהיחודה"א כאן. ולמטה במדות הגלויים הוא
מפני החלישות ממש שפועלים המוחין במדות.

(אגרות קודש ח"ב ע' שיג"ז)

והשבות אל לבבך . . שגם הארץ החומרית שנראית יש גמור לעין כל היא אין ואפס ממש: להעיר

מתניא ח"א רפי"ז.

(חלקו"ש חכ"ט ע' 28 הנרה 25)

ה' הוא האלקים פירוש יששני שמות אלו הם אחד ממש וכו': כלומר: לא זו בלבד שגם שם אלקים
(צמצום) ענינו הוא לגלות, כי המשכת הגילוי דשם הוי' למטה הוא ע"י הצמצום וההעלם דשם אלקים, אלא עוד
זאת, ששני השמות הוי' ואלקים הם שמותיו של הקב"ה שלמעלה משניהם, אלא שכך עלה ברצונו ית' שהגילוי
שלו יהי' בשני הקוין דבל"ג וגבול (גילוי וצמצום).

(מסה"ש חלקט ח"ד ע' שמא)

שער היחוד והאמונה

פא

מ"מ הגהות והערות קצרות
שעא

כי אין התהות כו' מנשמתו (כי משעה שנזרע יש בו נשמה כדאיתא סנה' צא: משעת פקידה [סנה' קי: משעה שנזרע דקשה לומר דיש חלק לעוה"ב אף שהוא גוף בלא נשמה. וצע"ק מהא דעד מ' יום מהני רחמי שיהי' זכר - ברכות ס. - משמע דעדיין לא הוקבעה נשמתו. ובנדה לא. ליום צ' כאלו ש"ד ולא קודם לכן].

הגוף מאין ליש אבל הקב"ה המהוה את הכל מאין ליש הכל בטל במציאות אצלו כמו אור השמש בשמש. ולכן הוצרך הכתוב להזהיר וידעת היום והשבות אל לבבך וגו' שלא תעלה על דעתך שהשמים וכל צבאם והארץ ומלואה הם דבר נפרד בפני עצמו והקדוש ברוך הוא ממלא כל העולם כהתלבשות הנשמה בגוף ומשפיע כח הצומח בארץ וכח התנועה בגלגלים ומניעים ומנהיגם כרצונו כמו שהנשמה מניעה את הגוף ומנהיגתו כרצונה. אך באמת אין המשל דומה לנמשל כלל כי הנשמה והגוף הם באמת נפרדי' זה מזה בשרשם כי אין התהוות שרש הגוף ועצמותו מנשמתו אלא מטפות אביו ואמו וגם אחרי כן אין גידולו מנשמתו לבדה אלא על ידי אכילת ושתיית אמו כל תשעה חדשים ואחר כך על ידי אכילתו ושתייתו בעצמו מה שאין כן השמים והארץ שכל עצמותם ומהותם נתהוה מאין ואפס המוחלט רק בדבר ה' ורוח פיו ית' וגם עדיין נצב דבר ה' לעולם ושופע בהם תמיד בכל רגע ומהוה אותם תמיד מאין ליש כהתהוות האור מהשמש בתוך גוף כדור השמש עצמו דרך משל ואם כן הם

לקוטי פירושים

כי הנשמה והגוף הם באמת נפרדים זה מזה בשרשם וכו': כמפורש רפ"ג - הכוונה גם כאן, להוכיח שהנברא הוא אין ואפס לגבי רוח פיו כו' שבנברא, כי רוח כו' - מהוי', והסתר הנברא - מאלקים, והם אחד ממש ואין אלקים מסתיר כו'.

והנה, לפני זה אומר שחיות הגוף משם הוי' והגוף משם אלקים, ובכו"ז הוא טפל ועוד לנשמה ולא אין ואפס!

ועל זה התירוץ - דנפרדים (לא רק במציאותם, אלא גם) בשרשם, כי התהוות שורש הגוף ועצמותו (מציאותו) - היינו דרגת שם אלקים שבגוף - אינה מנשמתו (ודרגת שם הוי' שבנשמה שלו), אלא כו', ואין דרגות פרטיות אלו דהוי' ואלקים אחד ממש (אף שבכללות הוי' ואלקים - אחד ממש), כי אם באופן דטפל, כביכול.

ובדוגמת השמש ומגן ונרתק - דכל חלק שבנרתק טפל לכל חלק שבשמש, אבל מסתיר ומתאחד הוא רק עם אותו קרני אור השמש המאירים ע"י חלק זה.

(שיעורים בספר התניא ע' 821 הערה 10)

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים
כי אין התהוות כו' מנשמתו: כי משעה שנזרע יש בו נשמה, כדאיתא בסנהדרין צא, ב: "נשמה אימתי ניתנה באדם. . . משעת פקידה"² [ובסנהדרין קי, ב מוכח שמשעה שנזרע יש בו נשמה, דקאמר "קטן מאימתי בא לעוה"ב. . . משעה שנזרע", וקשה לומר דיש חלק לעוה"ב אף שהוא גוף בלא נשמה, ועכצ"ל שמשעה שנזרע יש בו נשמה. וצע"ק מהא דעד מ' יום מהני רחמי שיהי' זכר (ברכות ס, א), שמזה משמע דעד מ' יום עדיין לא הוקבעה נשמתו. ובנדה לא, א: "המשמש מטתו ליום תשעים כאילו שופך דמים", "לשליש ימים הוי חיותו"³, ולא קודם לכן⁴], ולכן צריך לשלול ולומר ש"אין התהוות שורש הגוף ועצמותו מנשמתו אלא כו".

(2) "משעה שהמלאך פוקד הטיפה ומביאה לפני המקום מה תהא עלי'. . . מיד נזרקה בו נשמה וחיות" (פרש"י). (3) פרש"י שם. (4) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 33 (בהמשך למ"ש בתניא כאן ש"אין התהוות כו' מנשמתו"): "ועוד, התהוותו של הגוף קדמה להזמן שניתנה בו נשמתו".

(2) מענה על השאלה מה מוסיף אדה"ז בכתבו (שהנשמה והגוף הם "נפרדים בשרשם" לפי) ש"אין התהוות שורש הגוף ועצמותו מנשמתו אלא מטפות אביו ואמו" - לאחר שכבר כתב לפניו ש"הנשמה אינה מהוה את הגוף", אלא רק מחי' אותו (המו "ל").

פא **שער היחוד והאמונה**

כמו שית' לקמן (פ"י).
"וע"ל פי"א לפי
שאותיות כו' ממדותיו
המיוחדות כו'. צ"צ".¹⁶²
בטלים באמת במציאות לגמרי לגבי דבר ה' ורוח
פיו ית' המיוחדים במהותו ועצמותו ית' כמו שיתבאר
לקמן כביטול אור השמש בשמש רק שהן הן
גבורותיו במדת הגבורה והצמצום להסתיר ולהעלים
החיות השופע בהם שיהיו נראים השמים והארץ
וכל צבאם כאילו הם דבר בפני עצמו אך אין
הצמצום וההסתר אלא לתחתונים אבל לגבי הקדוש
ברוך הוא כולא קמיה כלא ממש חשיבי כאור
השמש בשמש ואין מדת הגבורה מסתרת חס ושלום
לפניו יתברך כי איננה דבר בפני עצמו אלא ה'
הוא האלהים:

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

כמו שיתבאר לקמן: פ"י. "וע" לקמן פי"א לפי שאותיות כו' ממדותיו המיוחדות כו' – הגהת הצ"צ".